

Blanca Corominas Perálvarez

Memòries d'una vella boja

XII PREMI DE NARRATIVA BREU PER A JOVES
«Caterina Albert» de 2021

UAB

Universitat Autònoma
de Barcelona
Servei de Publicacions

MEMÒRIES D'UNA VELLA BOJA

COL·LECCIÓ
GABRIEL FERRATER

100

Blanca Corominas Perálvarez

MEMÒRIES D'UNA
VELLA BOJA

XII Premi de Narrativa Breu per a Joves
«Caterina Albert» de 2021

Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Publicacions
Bellaterra, 2021

DADES CATALOGRÀFIQUES RECOMANADES PEL SERVEI DE BIBLIOTEQUES
DE LA UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

Corominas Perálvarez, Blanca

Memòries d'una vella boja / Blanca Corominas Perálvarez. — Bellaterra : Universitat
Autònoma de Barcelona. Servei de Publicacions, 2021. — (Gabriel Ferrater ; 100)

ISBN 978-84-490-9967-0

I. Col·lecció

821.134.1-32”20”

Aquesta obra ha estat la guanyadora del XII Premi de Narrativa Breu per a Joves «Caterina Albert», atorgat a Cerdanyola del Vallès, el dimarts 27 d'abril de 2021, per un jurat compost per: Núria Espotellà, Albert Forns, Víctor García Tur, Josep Lluís Negreria i Xusa Serra.

© Dels textos: Blanca Corominas Perálvarez

© D'aquesta edició: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona, 2021

© De la fotografia de la coberta: “blue dress with flower” by paologmb CC BY 2.0

Edició: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona

Plaça Acadèmica. Edifici A. Campus de la UAB

08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès). Barcelona. Spain

Tel. 93 581 10 22 · sp@uab.cat · www.uab.cat/publicacions

Impressió: Gráficas Rey, S.L

ISBN: 978-84-490-9968-7

Impressió a Espanya. Printed in Spain

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, compresos la reprografia, el tractament informàtic i la distribució d'exemplars mitjançant lloguer, és rigorosament prohibida sense l'autorització escrita dels titulars del *copyright*, i estarà sotmesa a les sancions establertes a la Llei.

I

Em repugna com camina. Quan passa davant meu, abaixo la mirada. No puc aixecar els ulls, posar-los sobre aquella figura decrepita, aquella esquena d'arbre que s'arplega. Només de veure-la em venen arcades. La seva figura s'ha pansit amb els anys. Té un cap massa gros per al seu cos i, amb tot, es mou com una bèstia malaltissa. Té un rostre blavós i uns cabells de cendra cremada que li cauen pel rostre, sobre uns ulls de llangardaix. Sempre que surt, s'amaga rere un barret. Deu avergonyir-se de la seva imatge, d'aquella cara de fantasma, d'aquella cara de dona morta que encara camina. Sovint sembla que s'arrossega entre els carrers, com un rèptil de pell verda i escamosa que s'esmuny entre les parets. Quan la veus passejar per la vila, t'entra un no-sé-què, una sensació estranya, desagradable, que et navega dins les entranyes. Després sents com et puja per la gola i notes com et crema, com et perfora el coll, i vols acostar-te a la vella i obrir la boca i deixar que brolli de dins teu i cridar-li: «Mira què m'has fet, vella fastigosa, mira en el que m'has convertit!». Tothom arreu del poble sap que és boja. Mentre passeja, remuga contra els vianants, els menysprea, els mira de dalt a baix i els tracta com a criatures immundes, com a iguals.

La vaig conèixer quan encara era un nen, la tarda en què la vaig veure entrar per la porta de casa agafada del braç del meu pare. Era

de complexió menuda, tenia els braços tan prims que semblava que si els bufessis es trencarien, i tota ella feia la impressió que era de porcellana, extremadament fràgil. Encara recordo que duia un vestit verd tan llarg que quasi l'arrossegava, i es tapava el cap amb una boina del mateix color i les mans amb uns guants ajustats. El pare l'agafava amb força. Li passà el braç per sobre l'esquena i l'empentà contra el seu cos. Ella esbossà un mig somriure. Tenia els ulls grisos i ametllats, tan punxants que semblaven els d'una fera. Ensenyava la clavícula i tenia un coll esvelt. El pare li digué que es presentés i ella em saludà amb un fil de veu. Em temia. Feia poc més de dues setmanes que havia mort la mare. Passejava amb aires de dona desvalguda, no gosava mirar-me a la cara, però clavava aquells ulls freds en els del meu pare. Va estar-se amb nosaltres prop d'un mes. Jo gairebé no la veia durant el dia, atès que tan sols venia de nit i es tancava a l'habitació del pare. El devia fer embogir. Recordo sentir-lo una nit, cridant posseït per tota la casa, maleint-la sense reserves. Vaig deixar la porta entreoberta per veure què passava. Li deia que marxés, que no la volia veure mai més, que tan sols la seva presència li produïa una angúnia esfereïdora. Ella plorava desesperada, es llançà als seus peus suplicant-li que no la fes fora, mentre les llàgrimes queien damunt la catifa del passadís. El següent que recordo és com l'agafà pels cabells i l'arrossegà fins a la porta. Vaig sentir crits fora. Mon pare va llançar una maleta per la finestra i va tancar la porta amb clau. No vaig tornar-la a veure en molt de temps.

II

Recordo la Perla de quan ambdues érem joves i ens dedicàvem a fer senyors. És clar que mai no havíem estat amigues, ella era una noia un pèl estranya, però sentíem l'una envers l'altra el respecte i l'admiració d'aquelles que ens dedicàvem a l'ofici i patíem les mateixes penúries. Unes companyes la van trobar defallida sobre un banc quan encara no havia fet divuit anys. La van ajudar a tornar en si i la van dur a la Maison de Madame Buisson. La senyora Buisson era una dona francesa de mitjana edat que es dedicava a recollir noies del carrer i a transformar-les en el que ella anomenava *une mademoiselle de bien faire*. Van conduir la Perla fins a l'interior del menjador, entapissat fins dalt de teles rosades i còpies barates de quadres incendiàries de Toulouse-Lautrec. La van asseure en un sofà de setí vermell. La senyora Buisson duia una bata estampada amb motius florals que li tapava el cos nu i, com una ploma que analitza amb cautela cada paraula que crea, la senyora Buisson repassà el rostre de la Perla resseguint-lo amb el dit polze. La féu aixecar i, amb les dues mans, li palpà el cos. Es girà i digué a les dues noies que l'havien portada que se la podien tornar a endur, que era massa *fragile et délicate*. La Perla se sobresaltà i va córrer darrere la senyora Buisson. S'arraulí vora els seus peus i plorà desconsolada sobre la bata de seda de la francesa mentre li pregava entre sanglots que l'acceptés. La senyora Buisson se la

tragué de sobre amb una forta estrebada i digué a una noia que acompanyés la *jeune fille* a la cambra on dormiria. Abans, li demanà com es deia i per què havia arribat fins allà. Ella li respongué a cau d'orella. La senyora Buisson afegí que tenia un nom *horrible* i que estava *désolé pour la mort de son amie*. A partir de llavors es diria Perla.

Visqué amb nosaltres molts anys. La recordo com una noia reservada, infeliç. Sempre sortíem els divendres a la nit i passejàvem vora el teatre. Es vestia amb llargs abrics de pell vermells i es dibuixava una ratlla blanca allà on la conca dels ulls es començava a empètitir de nou. Buscava els homes que sortien sols del teatre, els picava l'ullet i ells s'acostaven a ella i li deien que tenia ulls de faraona. La Perla reia. Així passaren uns quants anys fins que va conèixer un metge de la ciutat, un home respectable que vivia en aquells barris de la perifèria que deien que feien olor de diners acabats d'imprimir. Ell tenia dona i un fill petit, però li deia que només l'estimava a ella. Vaig sentir com li explicava a la senyora Buisson que marxava, que ja no treballaria allí i no es rebaixaria més per qualsevol home. La senyora Buisson li clavà una bufetada i li digué que no la volia veure mai més. I mentre li tancava la porta als morros li cridà que no era més que una *fille stupide et ingrate!* Al cap de pocs mesos la Perla tornà a picar a la porta. La senyora Buisson no es va molestar a obrir. La dona del metge s'havia assabentat de la relació del seu marit amb ella. Li havia caigut el món a sobre i ja no volia ni veure el seu fill. Li recordava el pare i sentia un fàstic profund quan hi pensava. Havia plorat tant que els metges deien que es moriria de tristor. Al final ella mateixa es llançà al riu de matinada. La Perla visqué unes quantes setmanes amb el metge. Diuen que quan ell s'assabentà que esperava un fill la féu fora de casa i no en va voler sentir a parlar més. De tanta gana que passà aquells mesos, acabà perdent el nen. El següent que vaig sentir de la Perla és que havia marxat a un poble veí i que es feia dir Encarna.

III

Fa pocs mesos que visc en aquest edifici. El primer que em van mencionar els altres veïns va ser que anés alerta amb l'Encarna, una senyora gran que vivia al tercer pis. Des que la vaig veure vaig pensar que hi havia quelcom en ella que se'm feia estrany. No és que hi mantingui una relació cordial, més aviat no hi he mantingut mai cap conversa prou esclaridora. La gent en parla, de l'Encarna. Molts diuen que és boja, que abans vivia en un altre poble i l'havien feta fora perquè per culpa seva trobaren una dona morta al riu. Sovint la veig passejar sola pel carrer, empenyent amb el bastó aquells que es creuen davant seu o insultant els joves que fan massa soroll. M'han comentat que de vegades surt fora al balcó i increpa els vianants que passen llançant-los coses. Des que viu en aquest edifici mai no he vist ningú que vingués a visitar-la. Estic convençuda que viu sola. A vegades sento un animalet que miola, diria que és l'única companyia que té. Un veí em va explicar una vegada que l'Encarna cada dia recorre el poble per donar menjar als gats abandonats. Em va explicar que l'havien vista deixant-los menjar, agenollant-se al seu costat i acariciant-los el llom. «Només viu pels gats», em digué, «tampoc no és que em sorprengui, no té ningú més».

M'affligia veure una dona tan vella viure sola, així que un dia vaig decidir-me a fer-li una visita. Vaig pujar-li un pastís que m'ha-

via esforçat a preparar, esperant que em convidés a passar una estona per poder gaudir d'una conversa plegades. Va obrir-me la porta mig d'esma, però no em va convidar a entrar. El seu pis tenia un aspecte tan tèntric que no em podia creure que algú hagués estat capaç de viure-hi. Amb prou feines s'escolava un poc de llum per l'esclatxa d'una finestra, i els mobles antics i l'olor de tancat n'accentuaven l'aparença aterridora. Tenia els ulls de color tristesa. Malgrat tot, vaig pensar que de jove de ben segur que havia estat una dona molt bonica. Tan aviat com em va veure amb el pastís a les mans em va tancar la porta als nassos. Vaig deixar-ho estar. Ara fa setmanes que no la veig.

IV

La germana Adela ens col·locava a totes sobre l'escala i ens feia cantar a l'uníson. Encara recordo la melodia d'aquells cants, els missatges de fe que omplien d'esperança i escalfor els cors d'un grup de nenes desgraciades. Ens reconfortaven les paraules que pronunciava la germana Adela. Ella parlava de totes aquelles coses que sentim tan properes però que malgrat tot ens resulten inabastables, massa pures per poder comprendre-les. Ens pregava que tinguéssim fe, que acollíssim dins nostre la idea de Déu, que l'estiméssim amb tanta força que fos una part més de nosaltres per sempre més. La Constança sempre l'escoltava amb atenció. Era la més gran de totes nosaltres i deien que l'havien portada al convent quan a penes tenia deu anys. En aquella època jo encara era de les petites. Ara ja soc vella i, quan miro enrere i evoco aquella època d'infantesa, el record se m'enterboleix i em costa pensar-hi amb claredat. Recordo veure-la sempre sota els arbres, perduda entre els llibres que les germanes li deixaven llegir. Tan sols tenia una amiga, una nena malaltissa de faccions dolces i aires tendres que s'anomenava Encarna. Totes dues havien entrat al convent el mateix any i, encara que l'Encarna era uns anys més petita, la Constança l'havia arplegada sota la seva ala i n'havia tingut cura mentre ella patia els atacs d'una infantesa més aviat febril. Totes nosaltres pensàvem que la Constança era una santa. Sempre duia un vestit blanc amb

un brodat de flors blaves i violades. Tenia els cabells tan rossos i els ulls tan clars que, quan la llum del sol li acaronava el rostre, se li veien cristal·lins com l'aigua de la pica del baptisteri. La majoria de nosaltres havíem arribat al convent perquè d'una manera o d'una altra havíem perdut els pares. Ningú no sabia molt bé com és que la Constança hi havia anat a parar. Havia sentit a dir que s'havia escapat de casa i que havia caminat durant un parell de dies per arribar-hi. Quan la Constança picà a la porta i una monja l'obrí, ella es tirà de genolls a terra mentre somicava que havia perdut els pares i els suplicava que la deixessin quedar-se. La devien veure tan feble i famolenca després d'haver estat dos dies vagant tota sola que no li van fer més preguntes i se la quedaren. Les que feia més temps que jo que eren al convent m'explicaren que contà a les germanes que els seus pares havien mort d'un atac de feridura; primer el pare i, uns anys després, la mare, però em deien que les monges no se la van creure. Tenia una cara esquifida i unes mans tan diminutes que semblaven les d'una nena de cinc anys. Pensaren que devia passar molta misèria a casa. Quan la van despullar per rentar-la i vestir-la s'esgarrifaren. Tenia cremades als braços i blaus encara recents per les cames. A l'esquena hi tenia marques de pallisses, algunes que ja havien cicatritzat i d'altres que encara eren de color de sang. La Constança visqué uns set anys al convent, fins que s'escapà quan en va fer disset.

V

Vaig anar a buscar-la a casa, convençuda que em rebria com a una vella amiga. Me la vaig trobar tota sola, estirada sobre el llit, vestida de negre amb el cap reposant sobre el coixí. Lentament, li vaig passar la mà pel front, repassant amb els dits el seu rostre cansat. Em va dir que tenia la mà freda. Tants anys de patiment li havien causat una profunda fatiga. Tota la vida havia estat una dona poruga, però en aquells instants em mirà tranquil·la. Ja m'esperava. S'aixecà del llit i es posà de genolls davant meu. Em mirà de tu a tu, després de tant de temps, per fi havia anat a buscar-la. «T'he esperat», em digué. Posà els braços en creu i féu una darrera inspiració. Vaig agafar-la per la mà. Li tremolava. Em va demanar si algú la trobaria a faltar. Entre pols de mobles vells i records d'una vida que no havia estat gens senzilla, vam volar lluny d'aquella casa.

